

РОЗДІЛ IV

Історія, теорія й практика журналістики, видавничої справи та редагування

УДК 007 : 304 : 070

Оксана Голік – кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри маркетингу та реклами
Київського національного торговельно-економічного університету

Характеристика контенту професійних видань

У статті характеризується контент професійних видань, що визначається їх функціональним призначенням та читацькою аудиторією. Визначається, що особливістю професійних (фахових) видань є сталість рубрик, послідовність та певна прогнозованість змістового наповнення, що пояснює офіційність стилю викладу матеріалу, принципи оформлення та певна обмеженість жанрової палітри.

Ключові слова: контент, рубрика, професійне видання, функціональне призначення, автор.

Постановка наукової проблеми та її значення. Система періодичної преси наразі переживає кардинальні трансформації, пов'язані з стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, переходом в мережу Інтернет тощо. Щоб виживати та конкурувати відповідному рівні потрібно розвивати ті сильні сторони видань, які цінує читацька аудиторія. В друкованій пресі свою нішу займають професійні видання, яких в науковій літературі ще називають галузевими, фаховими, тематичними, спеціалізованими. Їх найголовніша особливість полягає у цільовому (функціональному) призначенні, що визначає сутність видання, його направленість, читацьку аудиторію, предмет викладу, контент, журналістські жанри, оформлення, систему рубрикації.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Проблеми класифікації, визначення типів та видів періодичних видань, класифікаційних ознак порушуються в працях О. Акопова [1], А. Бочарова [2], В. Бугрима [3], М. Женченко [7], В. Соловйова та Н. Рябініна [10], В. Шевченко [12] та ін. Проте питанням особливостей змістового наповнення різних типів періодичних видань приділено недостатньо уваги.

Мета розвідки полягає у характеристиці особливостей контенту професійних (фахових) видань.

Об'єкт дослідження – професійні (фахові) видання у системі соціальних комунікацій, а **предмет** – особливості контенту професійних (фахових) видань.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Фаховий журнал «Право України» – це публікація статей відомих вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі права, які висвітлюють актуальні загальнотеоретичні та галузеві правові питання, правозастосовану практику, а також пропозиції до законодавства, зарубіжний правовий досвід, конституційну, судово-правову та адміністративно-правову реформи, практику Європейського суду з прав людини, Конституційного, Верховного, Вищого господарського, Вищого адміністративного судів України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, міжнародного комерційного арбітражу, третейських судів тощо [9].

Видання має офіційний сайт (www.pravo.ua), на якому представлені такі розділи: «Про Журнал», «Засновники», «Новини», «Керівні органи журналу», «Додатки до журналу», «Контактна інформація», «Електронна версія журналу», «Архів», «Вимоги до наукових статей», «Передплата на журнал», «Запитання відвідувачів», «Етика публікацій», «Реклама в журналі», «Конкурсні торги».

Спрямованість журналу визначає його цільову аудиторію, адже 85 % читачів – це люди з вищою освітою, які безпосередньо працюють в юридичній галузі (власники адвокатських контор, юристи, нотаріуси та інші співробітники), 15 % аудиторії це викладачі, студенти, які мають відношення до юриспруденції.

Журнал «Право України» є авторитетним і єдиним періодичним виданням, що знайомить читача з актуальними питаннями розвитку правової системи України та з вершинами її правової думки. Кожен номер містить тематичну добірку статей українських та зарубіжних авторів з однією з актуальних проблем юридичної науки і практики, огляд новел українського законодавства і т. д. [9].

Тексти журналу «Право України» носять інформаційний та аналітичний характер та мають різноманітний жанровий спектр: в кожному випуску представлені статті, описи, рецензії, хроніка, рейтинги, лекції.

У випуску журналу представлені такі рубрики, як «Актуальна тема номеру», «На допомогу молодим викладачам», «Вибрана бібліографія сучасних монографічних праць з питань договірної права», «Конституційна Асамблея: хроніка подій», «Актуальні питання інтеграції України в європейський правовий простір», «Загальна теорія держави і права», «Цивільне право», «Конституційне право», «Адміністративний процес», «Фінансове право», «Питання кримінології», «Актуальні питання інтеграції України в європейський правовий простір», «Правові дослідження», «Правове наукознавство», «Дискусії та обговорення», «Молодим правознавцям-слово», «Судова практика», «Визначні юристи», «Правова хроніка», «Ювіляри», «Рецензії», «Провідні юридичні вищі навчальні заклади України» та «Пам'яті вчених-правознавців». Авторами статей як правило є або теоретики, або практики даної галузі. 80–84 % статей написано авторами з науковим ступенем.

«Вісник Верховного Суду України» – щомісячне професійне видання. У журналі публікуються нові роз'яснення Пленуму Верховного Суду України, добірки витягів із судових рішень у цивільних, адміністративних, господарських, кримінальних справах, науково-практичні коментарі чинного законодавства, аналіз судової статистики та узагальнення судової практики, матеріали на допомогу судді з найбільш складних питань здійснення судочинства, практика Європейського суду з прав людини, дискусійні статті щодо проблем судово-правової реформи і правотворчості [4].

Усі праці друкуються українською мовою. Але є одна особливість: назви рубрик, статей та узагальнення до останніх подаються англійською мовою. Переклад здійснює О. Гунько.

Ознайомитися з офіційним виданням можна також на сайті Верховного суду України (www.scourt.gov.ua), де міститься архів номерів за 2008–2014 роки. Але в повному обсязі та з кінцевою версткою подані лише кілька випусків. До решти є зміст, а кожен статтю можна завантажити окремим документом. На сторінці також коротко подана загальна інформація про видання, контакти редактора і групи технічного забезпечення. До того ж, за бажанням ознайомитися можна з повним складом редакційної колегії, правилами передплати та вимогами до авторських статей.

Аудиторія «Вісника Верховного Суду України» невелика. Найперше це пов'язано із вузькою спеціалізацією видання, специфічною тематикою. Читачами можуть бути фахівці у царині вирішення судових справ, високопосадовці, які мають безпосередній стосунок до суду, дослідники історії судової справи тощо. Також видання може виступати навчальним матеріалом для профільних навчальних закладів, наприклад, Академії адвокатури України, Академії прокуратури України та ін. [4].

Журнал має постійні рубрики, які можуть чергуватися. Наприклад, перша рубрика «Факти, події, явища» у деяких випусках замінюється розділом «На тему дня». Взаємозамінними є також рубрики «Судова статистика», «Проблеми судово-правової реформи», «На допомогу судді», «У судових палатах», «Науково-практичний коментар», «Точка зору». Постійними є розділи «Судова практика», що складається із рішень у цивільних, адміністративних, господарських і кримінальних справах, та «Міжнародні зв'язки».

Щодо жанрових особливостей, то переважають у виданні статті, звіти та коментарі. Також публікуються витяги з нормативних документів, законодавчих актів, уривки виступів та доповідей чиновників з Верховної Ради України.

Авторами «Вісника Верховного Суду України» є судді Верховного Суду України, доктори юридичних наук, представники судових палат та ін. Цікаво, що на сторінках видання можна побачити і роботи молодих аспірантів Академії адвокатури України. Редакція зазначає, що не завжди поділяє думку авторів статей, а за точність наведених у статтях даних, посилянь на нормативні акти й інші джерела відповідають самі автори [4].

«Вісник Міністерства зборів та доходів України» – професійне видання, що є сучасним, динамічним, оперативним, якісним, практичним журналом для юридичних і фізичних осіб – платників податків, а також для працівників органів ДПС України, що містить інформацію про принципи діяльності податкових органів, оподаткування, бухгалтерський облік, пенсійне забезпечення, трудові відносини тощо [5].

Інформацію в кожному номері розподілено на 4 інформаційні блоки:

- стратегічний – інформація про напрями і тенденції розвитку відомства, інтерв'ю з першими особами країни, визнаними економістами і незалежними фахівцями з питань оподаткування;
- професійний – блок аналітичної інформації за однією, визначеною редакційним планом, темою;
- аналітичний – матеріали журналістів на цікаві і професійні теми, в тому числі про діяльність і соціальну активність територіальних органів відомства;
- нормативний – нові нормативні документи щодо питань оподаткування з професійними коментарями фахівців відомства, ексклюзивні листи Міністерства та інших відомств, відповіді на найактуальніші професійні запитання платників податків.

Видання має свою сторінку в мережі Інтернет (www.visnuk.com.ua), яка містить такі підрозділи, як «Журнал», «Документи», «Передплата», «Реклама», «Про нас», посилання на веб-сторінку Facebook та Вконтакте. Нові та оновлені рубрики журналу: «Нові документи», «Редакційна пошта», «Пряма мова», «Перспективи», «Тема номера», «Бухгалтерський практикум», «Актуальна тема», «Територія успіху», «Моя інспекція», «Ексклюзив «Вісника», «Професійна підготовка» тощо.

Спрямованість журналу визначає його цільову аудиторію, адже 77 % читачів – це співпрацівники органів відомства, 13 % – юридичних і фізичних осіб (платники податків), 10 % – співробітники інших функціональних підрозділів, викладачі, студенти. 85 % аудиторії видання – це люди з вищою освітою, середній вік яких складає 35 років. Тобто основні читачі журналу – керівники міністерств і відомств, науковці, представники малого й середнього бізнесу, економісти, фінансисти, бухгалтери, юристи, працівники органів державної податкової служби України.

Журнал «Вісник Міністерства зборів і доходів України» – є засобом зв'язку, що поєднує податкову службу та платників податків. Ніхто краще за самих податківців, не зможе розказати про ті позитивні зрушення і тенденції, які відбуваються в сфері обслуговування платників. Зараз у «Вісника» стали пріоритети. Журнал справді став професійним виданням, орієнтованим на надання читачам практичної допомоги. Відтепер авторами статей є найкращі фахівці органів ДПС. Саме цей журнал найпершим повідомляє про найсвіжіші новації, пов'язані з оподаткуванням [11]. «Вісник Міністерства зборів і доходів України» не обмежується лише питаннями оподаткування, передплатники можуть розраховувати на комплексну інформаційну підтримку їхньої діяльності.

«Вісник прокуратури» – загальнодержавне фахове юридичне видання України, яке виходить друком один раз на місяць (12 разів на рік). Журнал містить не лише актуальні матеріали прокурорської практики, а й глибокі дослідження в галузі теорії, історії права, національної та світової юридичної науки. На шпальтах видання особлива увага приділяється обговоренню законопроектів та поліпшенню законодавчої діяльності в Україні, проблемам неухильного додержання законності та забезпечення гарантованих Конституцією прав та свобод громадян [6].

Відзначаючи фундаментальність обговорюваних на сторінках «Вісника прокуратури» проблем юриспруденції, видавці журналу наголошують на тому, що в першу чергу – це часопис для прокурорів, юристів-теоретиків і практиків, державних та громадських діячів, а також усіх, хто цікавиться правовою тематикою.

До складу редколегії цього журналу входять авторитетні вчені та практики з Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАНУ, Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого (Харків), Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національної академії прокуратури України, Львівського національного університету імені Івана Франка, а також діючий (на час видання) Генеральний прокурор України. За твердженням редколегії «Вісника прокуратури», основною місією журналу є наближення цінностей правового життя до життя реального, засад правової держави – до кожної людини, а також прагнення бути аналітичним засобом інформації, об'єднуючи довкола себе авторитетних фахівців-правників та широке коло читачів [6].

Традиційними складовими змісту «Вісника прокуратури» є такі постійні рубрики: «Актуально», «Питання теорії», «Право та нагляд», «Проблема», «Міжнародне співробітництво/право». Хоча більше половини опублікованих матеріалів кожного номера становлять змінні рубрики: «Ювенальна юстиція», «Кримінально-виконавче право», «Теорія управління», «Слідча практика», «Et cetera», а також матеріали присвячені різноманітним галузям права – цивільного, земельного, кримінального, фінансового, господарського, сімейного тощо. Власного сайту видання не має.

Зважаючи на наукову та суто фахову спрямованість видання в журналі відсутні рекламні матеріали. За винятком останнього номера кожного року, де вміщуються рекламні повідомлення про передплату видання в наступному році. В журналі практично відсутні ілюстративні матеріали, за винятком фотографій окремих поважних авторів опублікованих матеріалів та поодиноких фотоматеріалів, які висвітлюють діяльність Генеральної прокуратури України.

«Фінанси України» – професійне видання, яке орієнтоване на висвітлення питань фінансів бюджетної, податкової та грошово-кредитної політики, фінансового ринку [8].

Кожен випуск номера має свою тему, що відображає актуальне питання розвитку економіки України. За роки існування у видання сформувалась своя тематична палітра, яка відображається у стабільній рубрикації журналу і становить контент видання. У кожній генеральній темі окремого випуску висвітлюється нагальне питання сфери діяльності, проблематичне питання чи аналіз ситуації. Авторами статей є практики, теоретики економіки, та визнані аналітики.

Основні рубрики: «Фінансова політика й економічне регулювання», «Бюджет», «Податки», «Інвестиції», «Банківська справа», «Фінансові ризики», «Фінанси АПК», «Фінансовий контроль», «Історія фінансів», «Критика та бібліографія». Тексти видання мають інформаційний та аналітичний характер.

Видання має архів, зміст та анотації статей в електронному варіанті на сайтах Міністерства фінансів України та Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. У повній мірі журнал представлений у електронному бібліотечному каталозі ВІППО (для перегляду необхідна обов'язкова реєстрація), але власний офіційний сайт відсутній [8].

Спрямованість журналу визначає його читачів – працівників економічної галузі, що займають керуючі посади та мають безпосередню справу з прийняттям фінансових рішень. Аудиторія видання – це люди з вищою економічною освітою.

Висновки. Таким чином, контент професійних (фахових) видань повністю визначається функціональним призначенням та читацькою аудиторією. Це питання пов'язані з професійною діяльністю фахівців, нормативно-правовою базою їх функціонування, коментування, проблеми, тенденції та перспективи розвитку відповідних галузей. Особливістю професійних (фахових) видань є сталість рубрик, послідовність та певна прогнозованість змістового наповнення, що пояснює офіційність стилю викладу матеріалу, принципи оформлення та певна обмеженість жанрової палітри.

Література

1. Акопов А. И. Методика типологических исследования периодических изданий (на примере специальных журналов) / А. И. Акопов. – Иркутск : Изд-во Иркутского ун-та, 1985. – 96 с.
2. Бочаров А. Г. Основные принципы типологии современных журналов / А. Г. Бочаров // Вестник Московского университета. Серия «Журналистика». – 1973. – № 3. – С. 26.
3. Бугрим В. В. Реклама інформаційної продукції : лекц.-тематичн. виклад дисципліни / В. В. Бугрим [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php&act=article&article=1178>.
4. Верховний Суд України: офіційний веб-сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua>.

5. Вісник Міністерства зборів і доходів України [Електронний ресурс] : офіційний портал. – Режим доступу : http://www.visnuk.com.ua/ua/o_zhurnale.
6. Генеральна прокуратура [Електронний ресурс] : офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua>.
7. Женченко М. І. Типологічна характеристика контенту книжкової продукції правничої тематики (1991–2011) / М. І. Женченко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2012. – Т. 47. – С. 113–119.
8. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
9. Право України [Електронний ресурс] : юридичний журн. – Режим доступу: <http://pravoua.com.ua/ua>. –
10. Редакторская подготовка периодических зданий : учеб. пособие. – М. : Мир книги, 1993. – 100 с.
11. Територіальні органи Міндоходів в Автономній Республіці Крим [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://crimea.sts.gov.ua/media-ark/local-news/86416.html>.
12. Шевченко В. Е. Типологія сучасних журналів – засіб вивчення світогляду суспільства / В. Е. Шевченко // Наукові записки Інституту журналістики. – 2007. – Т. 28 (лип.-верес.). – С. 43–48.

Голік О. В. Характеристика контенту професійних видань. В статті характеризується контент професійних видань, який визначається їх функціональним призначенням і читальною аудиторією. В друкованій пресі свою нішу займають професійні видання, які ще називають галузевими, тематичними, спеціалізованими. Їх основна особливість полягає в цільовому (функціональному) призначенні, яке визначає сутність видання, його спрямованість, читальську аудиторію, предмет викладу, контент, журналістські жанри, оформлення, систему рубрикації. Визначається, що особливістю професійних видань є постійність рубрик, послідовність і певний прогноз змісту наповнення, що пояснює офіційність стилю викладу матеріалу, принципи оформлення і певні обмеження жанрів.

Ключові слова: контент, рубрика, професійне видання, функціональне призначення, автор.

Golik O. V. Description of Content of Professional Editions. In the article the content of professional editions, that is determined by their functional setting and reader audience, is characterized. In the printed press the professional editions are occupied their place, that yet name branch, thematic, specialized. Their main feature consists in the having (functional) a special purpose setting, that determines essence of edition, its orientation, reader audience, article of exposition, content, journalistic genres, design, system of rubrication. It is determined that the features of professional editions are constancy of heading, sequence and certain forecast of the semantic filling, that explains officialness of style of exposition of material, principles of design and certain limit of genres.

Keywords: content, heading, professional edition, functional setting, author.

Адреса для листування: yasa83@mail.ru

УДК 007 : 316.77-045.73 (477-25)

Олена Гончарова – магістрантка Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
Марина Женченко – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри видавничої справи та редагування Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Особливості роботи конвергентної редакції в українському медіапросторі (на прикладі газет «Kyiv Post» та «Коммерсант»)

У статті розглядаються ключові аспекти функціонування конвергентної редакції як нової моделі організації роботи ЗМІ. Аналізуються основні типи конвергентних редакцій, які детермінують особливості роботи сучасних медіа в умовах мультиформатності. Подаються погляди дослідників на процес функціонування різних моделей редакційних колективів, визначаються особливості розподілу редакційних обов'язків всередині колективу, що сприяють оптимізації роботи журналіста й редактора, які водночас працюють над створенням кількох медіапродуктів.

Ключові слова: інформаційне суспільство, редакційно-видавничий процес, моделі редакцій, конвергентні ЗМІ.

© Гончарова О., Женченко М., 2014